

Кирилюк Вадим Олександрович,
Курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Гаркуша В'ячеслав Вікторович,
доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

МЕТОДИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

Забезпеченість захисту людей в державі є однією з головних ознак високого рівня цивілізації суспільства. Найголовнішим є саме стабільне забезпечення такого захисту не лише на законодавчому рівні, а й на практиці. Публічна безпека є однією із складових національної безпеки держави від внутрішніх загроз суспільству. На безпеку суспільства в цілому та окремих її осіб впливає багато факторів, в тому числі рівень злочинності та правопорушень. Тому виникає нагальна необхідність в належній діяльності правоохоронних органів щодо забезпечення публічної безпеки в державі. Для цього велике значення має розробка таких методів адміністративно-правової охорони, які будуть не тільки виглядати позитивними на законодавчому рівні, а й дійсно діяти на практиці та матимуть успішну реалізацію.

Діяльність правоохоронних органів та загалом методи адміністративно-правової охорони публічної безпеки та порядку досліджувались в усі часи різними науковцями, в тому числі П. Хамулою, М. Агаповою, Д. Беззубовим, І. Зозулею, В. Фатхутдіновим, А. Басовим, Ю. Кравченком, Є. Альховським, М. Долгополовою, С. Гусаровим та іншими. Та враховуючи зміни, які відбулися в Україні після запровадження різного роду реформ, вважаю за необхідне надалі досліджувати дане питання.

Правоохоронна функція за своєю сутністю є напрямом діяльності держави, що визначений на конституційному рівні та підлягає реалізації системою правоохоронних органів, на яких покладено повноваження щодо застосування юридичних заходів впливу з визначеним колом завдань. До них відносяться охорона конституційного ладу, законності і правопорядку, прав і свобод громадян, профілактики й боротьби зі злочинністю та іншими правопорушеннями [1].

Слід врахувати, що сам термін «публічна безпека» з'явився в законодавстві України відносно нещодавно. А саме, вперше його застосовано в За-

коні України «Про Національну поліцію» в 2015 року, де в ч. 1 ст. 1 вказано: «Національна поліція України - це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку» [2]. Стає зрозумілим, що саме Національна поліція є головним правоохоронним органом, який повинен забезпечувати публічну безпеку.

Більшість науковців, які досліджували питання публічної безпеки та порядку зазначають, що вживання в Законі України «Про Національну поліцію» такого терміну ставить під загрозу діяльність правоохоронного органу загалом, в тому ж числі і методи їх діяльності, оскільки в іншому більше ніде не регламентовано законом таке поняття як «публічна безпека». Тому може виникнути багато питань при виконанні поліцією своїх функцій в забезпеченні публічної безпеки суспільства та оскаржено ті методи, які вони застосовують на конституційному рівні.

Виходячи з наукової думки, яка все ж таки наголошує на вживання термінів «громадська безпека» та «публічна безпека» як синонімів, можна зазначити таке визначення публічної безпеки - система суспільних відносин та юридичних норм, що регулюють ці відносини з метою забезпечення громадського спокою, недоторканності особи, її життя та здоров'я, нормальної діяльності державних і громадських інституцій, установ, закладів, підприємств [3, с. 65].

Виходячи з цього визначення зазначимо, що реалізація цієї системи забезпечується завдяки належній організації та реалізації відповідних відносин і заходів. Звідси можемо говорити про те, що публічна безпека являє собою такий стан суспільного життя, при якому гарантуються та реально забезпечуються безпечні умови існування й життєдіяльності як суспільства в цілому, так і його окремих членів; при якому через систему відповідних відносин і заходів забезпечується належний захист найбільш важливих суспільних та індивідуальних інтересів від негативного впливу з боку джерел підвищеної небезпеки, а також мінімізація та максимально оперативне усунення завданих ними шкідливих наслідків [4, с.75].

Змістом діяльності правоохоронних органів у виконанні методів адміністративно-правової охорони є здійснення органами і посадовими особами поліції комплексу засобів і заходів, спрямованих на встановлення і підтримку режиму безпеки життєдіяльності суб'єктів суспільних відносин. Специфіка поліцейських послуг у сфері охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави як окремого напрямку діяльності Національної поліції, на відміну від охоронної діяльності, що здійснюється в межах інших її напрямків діяльності (наприклад, охорони публічного (громадського) порядку), полягає у тому, що під час їх надання охорона здійснюється по відношенню до конкретного суб'єкта і має на меті забезпечення його певного суб'єктивного права (кола прав), свободи (свобод), законного інтересу (інтересів) [4, с.87].

Зазначимо, що найвагомими серед методів адміністративно- правового захисту суспільства є переконання та примус, які визнають також універсальними і всеохоплюючими методами державного управління в цілому. Їх широко застосовують в усіх сферах управлінської діяльності, в т.ч. у боротьбі із правопорушеннями; вони становлять систему засобів впливу держави на свідомість і поведінку людей, є необхідною умовою нормального функціонування суспільства, будь-якого державного або громадського об'єднання, всього процесу управління. Застосовуючи ці засоби, держава забезпечує функціонування всієї суспільної системи, організованість, дисциплінованість, охороняє працю та побут людей, нормальну соціальну обстановку в країні [5, с.72].

Зазначимо, що в адміністративній діяльності правоохоронних органів застосовують і інші методи, наприклад, такі як інструктування, координація, або ж низку методів, пов'язаних з психологічним впливом, таких як спонукання, мотивування, встановлення авторитету та інші методи, які в багатьох випадках також є не менш дієвими.

Загалом, коли справа доходить до здійснення примусового впливу, то його здійснюють тільки з метою підтримання суспільної дисципліни, забезпечення й охорони законності, для спрямування окремих громадян і колективів на додержання норм, що прийняті у цьому суспільстві. Він може виявитися у психічному впливі, спонуканні до певних дій, бажаної поведінки, або в суто примусових діях та фізичному впливі [5, с.74].

Отже, можна вказати на те, що для того, щоб методи адміністративно- правової допомоги по забезпеченню публічної безпеки в Україні були більш дієвими на даний час, необхідно врегулювати законодавство в цілому. Зрозуміло, що чим якісніше буде законодавча база, тим легше буде застосовувати на практиці те, що вказано в нормативно-правових актах держави. Оскільки після запровадження останніх реформ існує досить багато розбіжностей в основних законах держави, якими регламентується сама діяльність правоохоронних органів, ставиться під загрозу застосування методів, якими вони користуються за для забезпечення певних суспільних норм, в тому числі і методів забезпечення публічної безпеки.

Використані джерела:

1. Хамула П.І. Правоохоронні органи в системі органів державної влади // Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук/ Національний юридичний університет ім. Я. Мудрого – Харків, 2015. – с. 235
2. Закон України «Про Національну поліцію» : від 02.07.2015 р., № 580–VIII // ВВР України. – 2015. – № 40–41.
3. Гончаренко В. Г., Андрушко П. П, Базова Т. П. та ін. Юридичні терміни тлумачний словник / за ред. В. Г. Гончаренка. – 2-ге вид., стереотипне. – К. : Либідь, 2004. – 320 с.
4. Ластович Д.М. Адміністративно-правові засади надання поліцейських послуг в Україні// Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук/ Харківський національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2016 р. – с. 224
5. Джагунов Г.В. Методи адміністративно-правової охорони громадської безпеки в Україні// ПРАВО І БЕЗПЕКА № 4 (36) / Харківський національний університет внутрішніх справ. - Харків, 2010 р.